
Vergaderjaar 2020–2021

---

35 650 XVII

**Wijziging van de begrotingsstaat van Buitenlandse
Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het jaar
2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING
Ontvangen 30 november 2020

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVoorSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	8
	Artikel 1: Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	8
	Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat	12
	Artikel 3: Sociale vooruitgang	16
	Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling	18
	Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet	21

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in:

De begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,

S.A.M. Kaag

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende Tweede suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de Eerste suppletoire begroting 2020 van hoofdstuk XVII van de begroting van het Rijk.

In onderdeel 2 worden de belangrijkste mutaties op de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking toegelicht.

Onderdeel 3 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na de tabel «budgettaire gevolgen van beleid» wordt een toelichting op de mutaties gegeven. Hierbij worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in onderstaande staffel conform de Rijksbegrotingsvoorschriften toegelicht. De wijzigingen van de verplichtingen worden alleen toegelicht wanneer deze groter zijn dan 10% ten opzichte van de vorige stand op artikelniveau.

De budgetten zijn op het niveau van artikelonderdeel verdeeld over een aantal financiële instrumenten. Bij de uitvoering van BHOS-beleid wordt het meest effectieve instrument of uitvoerende organisatie geselecteerd. De keuze van het instrument is niet vooraf bekend en is daarom bij het opstellen van de begroting niet altijd goed te bepalen. Dit verklaart waarom de budgetten op instrumentniveau in deze suppletoire begroting veelvuldig wijzigen.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Toelichting algemeen

Het Kabinet heeft in april jl. bekend gemaakt binnen de BHOS-begroting EUR 111 miljoen beschikbaar te stellen voor een eerste set aan maatregelen in respons op COVID-19 (Kamerstuk [33 625, nr. 293](#)). Deze maatregelen zijn verwerkt bij [eerste suppletoire begroting](#). Zoals aangekondigd en toegelicht in de Kabinetsreactie op het AIV advies «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» (Kamerstuk II [33 625, nr. 320](#)) heeft het Kabinet daarnaast EUR 150 miljoen generaal beschikbaar gesteld voor een aanvullend pakket maatregelen waarover de Kamer vervolgens ook bij miljoenennota en in de BHOS-begroting 2021 is geïnformeerd.

In onderstaande tabel 2 is nogmaals inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen deze inzet is vertaald naar budgettaire aanpassingen per artikelonderdeel.

Tabel 2 Extracomptabel overzicht Coronamaatregelen zomer 2020; AIV advies (bedrag x EUR 1000)

Artikel	Naam maatregel	Bedrag uitgaven 2020	Relevante Kamerstukken
	Preventie	25.500	
2	WASH SDG6 consortium (Simavi, PLAN, SNV)	6.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
3	GAVI- Covax Advance Market Commitment for COVID-19 vaccins	5.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
3	FIND- Foundation for Innovative New Diagnostics	5.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
(V) 2.1 ¹	Programma Ondersteuning beleid	2.500	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
(V) 4.4 ²	Programma Ondersteuning beleid o.a. steunverzoeken EU/NAVO	4.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
(X) 1 ³	Advies, planning assistentie Defensie Medische planningscapaciteit	3.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
	Humanitaire hulp, voedselhulp en transport	48.000	
4	Education cannot wait- First Emergency Respons mechanism	6.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
4	DRA (Dutch Relief Alliance)	6.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
4	CERF (Central Emergency Response Fund)	9.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
4	CBPF (Country-Based Pooled Funds)	15.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
4	ICRC/Rode Kruis	12.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
	Sociaal economische weerbaarheid	76.500	
1	DGGF (Dutch Good Growth Fund)	15.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
1	Trade Mark East Africa	3.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
2	GAIN - Netherlands Food Partnership	6.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
2	IFAD (International Fund for Agricultural Development) - COVID-19 Rural Poor Stimulus Facility (RPSF)	6.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
2	Safetynet Ethiopie (WB Cash Transfers PSNP)	13.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
1	Family Support Programme Sudan	6.000	Kamerstuk II 33 635, nr. 320
3 ⁴	Medical Credit Fund - PharmAccess	7.500	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
5	Schuldverlichting IMF/Wereldbank	20.000	Kamerstuk II 33 625, nr. 320
	Totaal	150.000	

1 Dit budget is opgenomen op de begroting van Buitenlandse Zaken (V) op artikelonderdeel 2.1. Dit was oorspronkelijk EUR 4 miljoen, EUR 1,5 miljoen is overgeheveld naar artikel 3.1 op de BHOS begroting.

2 Dit budget is opgenomen op de begroting van Buitenlandse Zaken (V) op artikelonderdeel 4.4.

3 Dit budget is opgenomen op de begroting van Defensie (X) op artikel 1.

4 Dit was oorspronkelijk EUR 6 miljoen, EUR 1,5 miljoen is overgeheveld van het budget dat eerder was toegekend aan de BZ begroting.

Ontwikkeling BNI en het ODA-budget sinds de Eerste suppletoire begroting

Het ODA-budget, en daarmee ook het budget van BHOS, is gekoppeld aan de ontwikkeling van het BNI. COVID-19 heeft zoals bekend effect op het BNI en dat heeft zich na de Eerste suppletoire begroting gemanifesteerd in aangepaste ramingen van het ODA-budget. Over de manier waarop het Kabinet daarmee omgaat, bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie op het AIV advies «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de Miljoenennota 2021. Het Kabinet heeft EUR 350 miljoen uit generale middelen beschikbaar gesteld om de gevolgen van de BNI-daling voor het ODA-budget in 2020 te compenseren. Daarnaast heeft het Kabinet in 2020 EUR 150 miljoen toegevoegd aan het eerdere steunpakket dat reeds binnen de BHOS-begroting was vrijgemaakt.

Bij Miljoenennota 2021 is in de BHOS-begroting voorts een verlaging op de beleidsartikelen (onder 'nog te verdelen') in 2020 verwerkt van opgeteld EUR 151,6 miljoen. De stand van het verdeelartikel 5.4 bij Eerste suppletoire begroting 2020 van EUR – 88 miljoen maakt daarvan deel uit. Bij Miljoenennota was de vermoedelijke stand van het verdeelartikel 5.4 in 2020 EUR 74,5 miljoen vanwege een relatief iets gunstiger Macro Economische Verkenning (MEV) dan oorspronkelijk (bij juniraming van het CPB) voorzien. In deze Tweede suppletoire begroting wordt EUR 72 miljoen toegevoegd aan de beleidsartikelen voor 2020 en daarmee per saldo in mindering gebracht op het bedrag 'nog te verdelen' in de BHOS-begroting 2021. Het restant van de 'nog te verdelen' middelen is in deze Tweede suppletoire begroting op instrumentniveau verwerkt op de artikelonderdelen.

Toelichting per artikel

In dit wetsvoorstel is een aantal begrotingswijzigingen opgenomen wat leidt tot een stijging van de geraamde uitgaven van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) met EUR 157 miljoen in 2020. Hieronder vindt u een overzicht van de meest in het oog springende wijzigingen in de uitgaven ten opzichte van de Eerste suppletoire begroting 2020 voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII):

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2020 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Artikel	Mutatie
1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	14.237
2.1 Voedselzekerheid	16.012
4.1 Humanitaire Hulp	52.165
4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	– 18.382
5.1 Multilaterale Samenwerking	12.136
5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	99.296

Artikel 1

Artikelonderdeel 1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 1.3 (Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden) toe met EUR 14 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de toevoeging van EUR 24 miljoen uit het steunpakket van EUR 150 miljoen voor het bestrijden van de impact van COVID-19 in de meest kwetsbare landen.

Artikel 2

Artikelonderdeel 2.1 Voedselzekerheid

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 2.1 (Voedselzekerheid) toe met EUR 16 miljoen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toevoeging van EUR 25 miljoen uit het steunpakket van EUR 150 miljoen voor het bestrijden van de impact van COVID-19 in de meest kwetsbare landen.

Artikel 4

Artikelonderdeel 4.1 Humanitaire Hulp

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 4.1 (Humanitaire Hulp) toe met EUR 52 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de toevoeging van EUR 48 miljoen uit het steunpakket van EUR 150 miljoen voor het bestrijden van de impact van COVID-19 in de meest kwetsbare landen. Daarnaast is het budget voor humanitaire Hulp vanwege humanitaire noden nog eens verhoogd met EUR 4 miljoen, waarvan EUR 1 miljoen voor *Mental Health and Psychosocial Support* (MHPSS).

Artikelonderdeel 4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 4.3 (Veiligheid en Rechtsstaatontwikkeling) af met EUR 18 miljoen. De daling wordt veroorzaakt door zowel technische verlagingen als vertragingen bij posten als gevolg van de COVID-19 pandemie.

Artikel 5

Artikelonderdeel 5.1 Multilaterale Samenwerking

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 5.1 (Multilaterale Samenwerking) toe met EUR 12 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de toevoeging van EUR 20 miljoen uit het steunpakket van EUR 150 miljoen voor het bestrijden van de impact van COVID-19 in de meest kwetsbare landen.

Artikelonderdeel 5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen

Artikelonderdeel 5.4 heeft binnen de begroting van BHOS een belangrijke functie om fluctuaties in het budget op te vangen. De mutatie op het verdeelartikel 5.4 is het gevolg van diverse mutaties, waarvan de belangrijkste zijn: de verwerking van de BNI-krimp op het ODA-budget, toevoeging van EUR 350 miljoen als gedeeltelijke compensatie daarvoor ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)), een kasschuif, toevoeging en herverdeling van de extra EUR 150 miljoen vanwege de COVID-respons en de verwerking van overprogrammering en vertragingen.

3 Beleidsartikelen

Artikel 1: Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)					
	Stand ontwerp begroting	Stand 1e supplettoire begroting	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)		Stand 2e supplettoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoenennota 2020	Overige mutaties 2e supplettoire begroting 2020	2020 (4)=(2+3)
Verplichtingen	524 896	553 055	2 066	175 624	730 745
waarvan garantieverplichtingen	129 000	129 000			129 000
waarvan overige verplichtingen	395 896	424 055			601 745
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	540 518	529 713	2 066	9 230	541 009
waarvan juridisch verplicht		100%			100%
1.1 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, incl. MVO	28 322	29 647	0	- 4 795	24 852
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
MVO en beleidsondersteuning (ODA)	9 575	10 700	0	2 200	12 900
MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	1 367	1 867	0	- 1 167	700
<i>Opdrachten</i>					
MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	2 685	2 035	0	- 525	1 510
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	1 500	1 850	0	- 400	1 450
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
MVO en beleidsondersteuning (ODA)	8 000	8 000	0	- 5 000	3 000
Contributies internationaal ondernemen (non-ODA)	5 195	5 195	0	97	5 292
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	108 996	104 816	0	1 854	106 670
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Programma's internationaal ondernemen	17 911	17 111	0	0	17 111

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
Versterking concurrentiepositie Nederland	6 502	6 502	0	- 1 502	5 000
Invest Internationaal	9 000	9 000	0	- 669	8 331
Dutch Trade and Investment Fund	0	17 374	0	0	17 374
<i>Leningen</i>					
Dutch Trade and Investment Fund	17 374	0	0	0	0
<i>Garanties</i>					
Dutch Trade and Investment Fund	4 200	4 200	0	0	4 200
<i>Oprachten</i>					
Programma's internationaal ondernemen	2000	2250	0	4671	6 921
Dutch Trade and Investment Fund	440	440	0	0	440
Wereldtentoonstelling Dubai	2 000	1 970	0	145	2 115
China-strategie	600	600	0	- 470	130
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	42 648	42 848	0	1 600	44 448
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Programma's internationaal ondernemen	0	600	0	0	600
<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>					
Versterking economische functie	570	570	0	- 570	0
Overig	5 751	1 351	0	- 1 351	0
1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden					
	403 200	395 250	2 066	12 171	409 487
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Marktontwikkeling en markttoegang	6 950	5 450	3 000	2 550	11 000
Economic governance and institutions	26 400	26 400	0	10 000	36 400
Financiële sector ontwikkeling	10 000	10 000	0	0	10 000
Infrastructuurontwikkeling	34 350	34 350	0	0	34 350
Duurzame productie en handel	39 700	39 700	0	3 725	43 425
(Jeugd)werkgelegenheid	10 000	10 000	0	0	10 000
Dutch Good Growth Fund	25 000	25 000	0	- 5 000	20 000
<i>Leningen</i>					
Infrastructuurontwikkeling	7 000	7 000	0	- 7 000	0
Dutch Good Growth Fund	24 000	24 000	15 000	- 4 900	34 100
<i>Garanties</i>					
Dutch Good Growth Fund	1 000	1 000	0	4 400	5 400
<i>Oprachten</i>					

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
Marktontwikkeling en markttoegang	12 000	12 000	0	0	12 000
Economic governance and institutions	18 000	18 000	0	- 3 800	14 200
Financiële sector ontwikkeling	4 000	4 000	0	5 000	9 000
Infrastructuurontwikkeling	750	750	0	- 750	0
(Jeugd)werkgelegenheid	25 250	25 250	0	- 23 922	1 328
Dutch Good Growth Fund	0	0	0	1 100	1 100
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	36 000	36 000	0	- 4 000	32 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
International Labour Organisation	5 700	5 235	0	- 310	4 925
Lokale private sector ontwikkeling	27 100	22 937	0	3 490	26 427
Marktontwikkeling en markttoegang	7 000	8 500	6 000	9 200	23 700
Partnershipprogramma ILO	5 500	5 028	0	0	5 028
Economic governance and institutions	7 000	7 000	0	- 3 000	4 000
Financiële sector ontwikkeling	3 000	3 000	0	9 200	12 200
Infrastructuurontwikkeling	45 000	45 000	0	3 394	48 394
(Jeugd)werkgelegenheid	3 000	3 000	0	0	3 000
Nexus onderwijs en werk	19 500	16 650	0	- 9 140	7 510
<i>Nog te verdelen</i>					
Nog te verdelen	0	0	- 21 934	21 934	0
Ontvangsten	6 373	6 373	0	0	6 373
Ontvangsten duurzame economische ontwikkeling, 1.10handel en investeringen	3 373	3.373	0	0	3 373
1.30Ontvangsten DGGF	3 000	3.000	0	0	3 000

Toelichting

Verplichtingen

Het totale verplichtingenbudget voor artikel 1 neemt toe met EUR 177,7 miljoen. De belangrijkste opwaartse mutaties houden verband met het aangaan van langdurige partnerschappen zodat de effectiviteit van onze uitvoeringspartners kan worden verhoogd. Het betreft tienjarige partnerschappen met IDH (Initiatief Duurzame Handel), Agriterra (*Economic Governance en Institutions*) en met Mondiaal FNV en CNV Internationaal in het kader van het vakbondsmedefinancieringsprogramma (*Economic Governance en Institutions*).

Uitgaven

Mutaties Miljoenennota

Artikelonderdeel 1.3: Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden

Het Kabinet heeft EUR 150 miljoen extra vrijgemaakt voor de wereldwijde aanpak van COVID-19. Daarover bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de [begroting BHOS 2021](#). Uit dit steunpakket is EUR 24 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden. Het betreft de volgende onderdelen uit het steunpakket: *Trade Mark East Africa (EUR 3 miljoen)*, *Family Support Programme Soedan (EUR 6 miljoen)*, *DGGF (EUR 15 miljoen)*.

Met deze Tweede suppletoire begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020

Artikelonderdeel 1.3 : Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden

Per saldo neemt het uitgavenbudget voor artikelonderdeel 1.3 (Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden) toe met EUR 12,2 miljoen. Hierdoor konden ongewenste vertragingen bijv. in de sectoren Infrastructuur en Financiële sectorontwikkeling worden voorkomen en was er ruimte voor activiteiten ter vermindering van de gevolgen van de COVID-pandemie. Dit betreft bijvoorbeeld (aanvullende) ondersteuning via het DGGF voor investeringen in getroffen gebieden, een programma in Oost-Afrika om de (grensoverschrijdende) handel zo goed mogelijk in stand te houden en baanverlies te beperken en een familie-ondersteuningsprogramma in Soedan. Verder werd een kortlopend programma met *Pharmaccess* in Ghana ondersteund en vond een herprioritering plaats vanuit een reguliere NEXUS onderwijs en werkgelegenheid activiteit naar een COVID gerelateerde activiteit in Libanon. Naast deze COVID-19 activiteiten wordt in het kader van (jeugd)werkgelegenheid de vervolgbetaling aan het Challenge Fund for Youth Employment vertraagd om vervolgens plaats te vinden in latere jaren.

Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota 2020	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020	2020 (4)=(2+3)
Verplichtingen	604 880	975 437	- 7 512	181 731	1 149 656
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	753 477	733 279	- 7 512	16 862	742 629
waarvan juridisch verplicht		98%			100%
2.1 Voedselzekerheid	339 295	324 195	- 13 412	29 424	340 207
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	24 445	22 000	0	- 3 500	18 500
Bevorderen inclusieve, duurzame groei in de agrarische sect.	36 605	33 605	0	5 645	39 250
Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	31 000	6 000	0	- 4 700	1 300
Uitbannen huidige honger en voeding	22 085	9 990	6 000	- 6 990	9 000
<i>Oprichtingen</i>					
Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	10 000	35 000	0	- 12 300	22 700
Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	15 000	12 000	0	- 1 000	11 000
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	4 000	4 000	0	- 1 000	3 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Voedselzekerheid	165 160	172 600	13 000	- 12 067	173 533
Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	0	0	6 000	0	6 000
Bevorderen inclusieve, duurzame groei in de agrarische sect.	15 000	13 000	0	4 267	17 267
Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	12 000	12 000	0	13 157	25 157
Uitbannen huidige honger en voeding	4 000	4 000	0	9 500	13 500
<i>Nog te verdelen</i>					
Nog te verdelen	0	0	- 38 412	38 412	0

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	2020 (4)=(2+3)
			2020	2020	
2.2 Water	193 714	195 103	6 000	- 5 902	195 201
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Waterbeheer	22 449	19 374	0	- 6 729	12 645
Drinkwater en sanitatie	25 500	17 259	6 000	16 633	39 892
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	2 000	2 000	0	0	2 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Waterbeheer	86 700	88 270	0	- 6 761	81 509
Drinkwater en sanitatie	57 065	68 200	0	- 9 045	59 155
2.3 Klimaat	220 468	213 981	- 100	- 6 660	207 221
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Klimaat algemeen	56 179	32 000	0	8 599	40 599
Hernieuwbare energie	36 000	35 000	0	0	35 000
Dutch Fund for Climate and Development	40 000	40 000	0	- 20 000	20 000
<i>Opdrachten</i>					
Klimaat algemeen	4 000	0	0	1 076	1 076
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	0	3 000	0	1 000	4 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Contributie IZA/IZT	357	357	0	- 52	305
Klimaatprogramma's (non-ODA)	1 550	1 550	- 100	151	1 601
Klimaat algemeen	75 240	77 074	0	3 424	80 498
Hernieuwbare energie	0	17 000	0	0	17 000
UNEP	7 142	8 000	0	- 858	7 142

Toelichting

Verplichtingen

Het totale verplichtingenbudget voor artikel 2 neemt toe met EUR 174,2 miljoen. Dit houdt verband met het aangaan van een aantal nieuwe verplichtingen. De voornaamste nieuwe verplichtingen betreffen: SNV voor het *Drylands Sahel* programma, CABI (*Centre for Agriculture and Bioscience International*) voor het CABI programma, een additionele

bijdrage aan IFAD (*International Fund for Agricultural Development*) en een nieuwe verplichting aan de CGIAR (*Consortium of International Agricultural Research Centers*) in het kader van kennis en capaciteitsopbouw van voedselzekerheid.

Uitgaven

Mutaties miljoenennota

Artikelonderdeel 2.1: Voedselzekerheid

Het Kabinet heeft EUR 150 miljoen extra vrijgemaakt voor de wereldwijde aanpak van COVID-19. Daarover bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de [begroting BHOS 2021](#). Uit dit steunpakket is EUR 25 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 2.1 Voedselzekerheid. Het betreft de volgende onderdelen uit het steunpakket: *IFAD COVI-19 Rural Poor Stimulus Facility (RPSF) (EUR 6 miljoen)*, *GAIN - Netherlands Food Partnership (EUR 6 miljoen)* en *Safetynet Ethiopië (WB Cash Transfers PSNP) (EUR 13 miljoen)*.

Met deze Tweede suppletoire begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

Artikelonderdeel 2.2: Water

Uit het steunpakket van EUR 150 miljoen voor bestrijden van de impact van COVID-19 in de meest kwetsbare landen is EUR 6 miljoen toegevoegd aan het budget voor water op artikelonderdeel 2.2 voor het onderdeel *WASH SDG6 consortium - (Simavi, PLAN, SNV)*.

Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020

Artikelonderdeel 2.1: Voedselzekerheid

Per saldo neemt het uitgavenbudget voor artikelonderdeel 2.1 (Voedselzekerheid) toe met EUR 29,4 miljoen. De stijging wordt veroorzaakt door extra inzet op COVID gerelateerde activiteiten, waaronder in Ethiopië waar Nederland een belangrijke partner is in het *Protective Safety Net* Programma van de Wereldbank. Daarnaast zijn additionele middelen toegekend aan IFAD en GAIN die uit centrale middelen worden gefinancierd.

Artikelonderdeel 2.2: Water

Per saldo neemt het uitgavenbudget voor artikelonderdeel 2.2 (Water) af met EUR 5,9 miljoen. De meest in het oog springende mutaties zijn enerzijds de verlagingen als gevolg van vertragingen in de uitvoering van activiteiten - mede door COVID-19 - in Bangladesh, Indonesië, Kenia, Mali, Soedan, Rwanda, Egypte en Jemen op het gebied van drinkwater en sanitatie en integraal waterbeheer, en anderzijds verhogingen om het hoofd te bieden aan de impact van COVID-19. Voorbeelden zijn een aanvullende bijdrage aan het UNICEF-programma op het gebied van drinkwater, sanitatie en hygiëne en het WASH SDG6-programma met SIMAVI. Ook zijn door ambassades uitgaven gedaan op het gebied van drinkwater en sanitatie, zoals het Omidelta-programma in Benin en verbetering van infrastructuur met betrekking tot drinkwater en sanitatie in Mozambique.

Artikelonderdeel 2.3: Klimaat

Per saldo neemt het uitgavenbudget voor artikelonderdeel 2.3 (Klimaat) af met EUR 6,7 miljoen. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn enerzijds de vertraagde opstartfase van het klimaatfonds waardoor er voor 2020 een lagere liquiditeitsbehoefte bestaat en anderzijds een intensivering van centrale Klimaat subsidies voor onder andere het ISLA-bossenprogramma met IDH (*the Sustainable Trade Initiative*) en subsidies aan enkele andere klimaatgerelateerde programma's.

Artikel 3: Sociale vooruitgang

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Sociale vooruitgang (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota 2020	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020	2020 (4)=(2+3)
Verplichtingen	1 366 461	2 209 559	- 23 246	- 25 294	2 161 019
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	764 679	751 499	- 23 246	19 535	747 788
waarvan juridisch verplicht		97%			100%
3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/ aids	421 784	421 784	- 23 246	24 616	423 154
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
SRGR en hiv/aids	117 778	109 278	11 000	11 807	132 085
Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis	75	75	0	345	420
<i>Oprichtingen</i>					
SRGR en hiv/aids	14 478	14 478	5 000	- 4 203	15 275
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	110	110	0	70	180
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
WHO/PAHO	6 713	6 713	0	- 475	6 238
SRGR en hiv/aids	115 692	116 192	0	- 8 010	108 182
UNFPA	60 000	58 000	0	- 14 500	43 500
UNAIDS	20 000	20 000	0	10 000	30 000
Partnershipprogramma WHO	12 013	12 013	0	- 653	11 360
Global Fund to Fight Aids, Malaria and Tuberculosis	51 925	51 925	0	- 9 925	42 000
UNICEF	7 000	7 000	0	0	7 000
Vrouwenrechten en keuzevrijheid	16 000	26 000	0	914	26 914
<i>Nog te verdelen</i>					
Nog te verdelen	0	0	- 39 246	39 246	0
3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	52 439	50 460	0	- 1 566	48 894
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Vrouwenrechten	33 766	31 087	0	2 879	33 966

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	2020 (4)=(2+3)
			2020	2020	
<i>Opdrachten</i>					
Vrouwenrechten	500	500	0	- 450	50
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>					
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	200	200	0	- 200	0
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Vrouwenrechten	11 973	12 673	0	- 3 795	8 878
UNWOMEN	6 000	6 000	0	0	6 000
3.3 Maatschappelijk middenveld	180 531	169 930	0	- 4 115	165 815
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Twinningfaciliteit Suriname	1 700	1 700	0	- 551	1 149
Versterking maatschappelijk middenveld	155 833	145 232	0	2 723	147 955
<i>Opdrachten</i>					
Versterking maatschappelijk middenveld	11 000	8 105	0	1 895	10 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Versterking maatschappelijk middenveld	11 998	14 893	0	- 8 182	6 711
3.4 Onderwijs	109 925	109 325	0	600	109 925
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Onderzoeksprogramma's	1 500	1 500	0	- 75	1 425
<i>Garanties</i>					
Onderwijs	40 375	40 375	0	0	40 375
<i>Opdrachten</i>					
Onderzoeksprogramma's	1 500	1 500	0	- 500	1 000
Hoger Onderwijs	38 300	45 700	0	0	45 700
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Onderwijs	18 250	10 250	0	- 533	9 717
Global partnership for education	10 000	10 000	0	1 708	11 708

Toelichting

Verplichtingen

Geen toelichting

Uitgaven

Mutaties Miljoenennota

Artikelonderdeel 3.1: Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/aids

Het Kabinet heeft EUR 150 miljoen extra vrijgemaakt voor de wereldwijde aanpak van COVID-19. Daarover bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de [begroting BHOS 2021](#). Uit dit steunpakket is EUR16 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 3.1 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/aids. Het betreft de volgende onderdelen uit het steunpakket: *Medical Credit Fund - PharmAccess (EUR 6 miljoen)*, *FINN – Foundation for Innovative New Diagnostics (EUR 5 miljoen)* en *GAVI - Covax Advance Market Commitment for COVID-19 vaccins (EUR 5 miljoen)*.

Met deze Tweede suppletoire begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020

Artikelonderdeel 3.1: Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/aids

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 3.1 (Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv/aids) toe met EUR 24,6 miljoen. De toename van het uitgavenbudget wordt voornamelijk veroorzaakt door het technisch tegenboeken van de eerder opgenomen «nog te verdelen» post. Daarnaast vindt er een intensivering plaats van EUR 3,8 miljoen ter ondersteuning van de gezondheidssector en *family planning* in Ethiopië.

Als gevolg van vertraging en de COVID-19 situatie worden er ook een aantal betalingen uitgesteld naar 2021. Dit gaat om de volgende betalingen: *EUR 14,5 miljoen UNFPA, EUR 2,4 miljoen GAVI en EUR 6,9 miljoen Wereldbank*.

Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoen- nnota 2020	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020	2020 (4)=(2+3)
Verplichtingen	332 742	375 462	8 588	43 957	428 007
Uitgaven:					

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	2020 (4)=(2+3)
			2020	2020	
Programma-uitgaven totaal	767 260	787 280	8 588	25 195	821 063
waarvan juridisch verplicht		80%			100%
4.1 Humanitaire hulp	370 017	413 317	48 000	4 165	465 482
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Noodhulpprogramma's	87 000	102 000	6 000	4 000	112 000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Noodhulpprogramma's	200 000	227 500	42 000	90	269 590
Noodhulpprogramma's non-ODA	1 017	1 817	0	75	1 892
UNHCR	33 000	33 000	0	0	33 000
UNRWA	13 000	13 000	0	0	13 000
Wereldvoedselprogramma	36 000	36 000	0	0	36 000
4.2 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162 000	157 000	0	0	157 000
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Opvang in de regio	5 000	5 000	0	10 500	15 500
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Opvang in de regio	123 000	123 000	0	- 10 500	112 500
Migratie en ontwikkeling	34 000	29 000	0	0	29 000
4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	235 243	216 963	- 39 412	21 030	198 581
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Legitieme stabiliteit	26 950	12 000	0	- 5 000	7 000
Inclusieve vredes- en politieke processen	7 362	8 000	0	10 000	18 000
Vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen	51 000	15 000	0	- 4 000	11 000
Functionerende rechtsorde	14 476	26 088	0	- 12 963	13 125
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
Legitieme stabiliteit	305	7 637	0	- 2 145	5 492
Functionerende rechtsorde	110 150	113 500	0	- 8 186	105 314
Inclusieve vredes- en politieke processen	25 000	34 738	0	3 912	38 650
<i>Nog te verdelen</i>					
Nog te verdelen	0	0	- 39 412	39 412	0

Toelichting

Verplichtingen

Het totale verplichtingenbudget voor artikel 4 neemt toe met EUR 52,5 miljoen. Deze stijging van het verplichtingenbudget is vooral toe te schrijven aan een verhoging van het *Prospects* project van de Wereldbank (periode 2020-2023) en UNCHR (Libanon).

Uitgaven

Mutaties Miljoenennota

Artikelonderdeel 4.1 Humanitaire hulp

Het Kabinet heeft EUR 150 miljoen extra vrijgemaakt voor de wereldwijde aanpak van COVID-19. Daarover bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de [begroting BHOS 2021](#). Uit dit steunpakket is EUR 48 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 4.1 Humanitaire hulp. Het betreft de volgende onderdelen uit het steunpakket: *Dutch Relief Alliance* (EUR 6 miljoen), *Central Emergency Response Fund* (EUR 9 miljoen), *Country-Based Pooled Funds* (EUR 15 miljoen), *International Committee of the Red Cross / Rode Kruis* (EUR 12 miljoen) en *Education cannot wait - First Emergency Response mechanism* (EUR 6 miljoen).

Artikelonderdeel 4.3 Veiligheid en rechtsorde

Met deze Tweede suppletore begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

Overige mutaties 2e suppletore begroting 2020

Artikelonderdeel 4.3 Veiligheid en Rechtsorde

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 4.3 (Veiligheid en Rechtsorde) toe met EUR 21 miljoen. Op de instrumenten van functionerende rechtsorde is door de posten per saldo EUR 8,2 miljoen teruggegeven. Belangrijkste mutaties betreffen een technische vertraging in een uitbetaling aan UNDP door post Tunis, en vertragingen in de uitvoering, deels het gevolg van de COVID-19 pandemie, op de posten Kigali (Rwanda), AddisAbaba (Ethiopië) en Bamako (Mali). Vanuit de centrale budgetten van functionerende rechtsorde wordt EUR 12 miljoen overgeheveld naar de centrale budgetten voor inclusieve vredesprocessen en EUR 1 miljoen naar beleidsartikel 2 voor het Land@scale programma.

Op de instrumenten van inclusieve vredes- en politieke processen wordt EUR 13,9 extra begroot. Dit is het saldo van een neerwaartse bijstelling op het postenbudget van post Sana'a (Jemen) van EUR 1,9 miljoen vanwege vertragingen in de uitvoering en verhogingen van de centrale budgetten ter grootte van EUR 15,9 miljoen. Deze verhoging is vooral bestemd voor betalingen aan strategische partners, waaronder *International Alert*, *International Crisis Group*, *VNG-International* en het *Peace Building Fund*.

Het budget voor het instrument van vredesdividend: werkgelegenheid en basisvoorzieningen wordt met EUR 4 miljoen verlaagd. Dit gebeurt door binnen het instrument de uitvoering van bestaande programma's te vertragen.

Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (Tweede suppletioire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletioire begroting	Mutaties 2e suppletioire begroting (3)		Stand 2e suppletioire begroting
			Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletioire begroting	
	2020 (1)	2020 (2)	2020	2020	2020 (4)=(2+3)
Verplichtingen	59 800	931 262	7 418	288 073	1 226 753
waarvan garantieverplichtingen		828 440			828 440
waarvan overige verplichtingen		102 822			398 313
Uitgaven:					
Programma-uitgaven totaal	253 152	189 855	169 756	- 63 169	296 442
waarvan juridisch verplicht		99%			100%
5.1 Multilaterale samenwerking	164 616	199 924	7 418	4 718	212 060
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
UNIDO	1 950	1 308	0	0	1 308
UNDP	30 000	30 000	0	- 2 000	28 000
UNICEF	31 000	33 000	0	4 146	37 146
Speciale multilaterale activiteiten	11 077	26 077	0	- 3 000	23 077
Assistent deskundigenprogramma	9 000	9 000	0	1 000	10 000
Internationale Financiële Instellingen	8 324	23 324	20 000	- 7 510	35 814
Middelenaanvullingen multilaterale banken en fondsen	66 789	66 789	0	- 500	66 289
Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikkelingsbanken	6 476	10 426	0	0	10 426
<i>Nog te verdelen</i>					
Nog te verdelen	0	0	- 12 582	12 582	0
5.2 Overig armoedebeleid	87 448	77 752	0	- 4 845	72 907
<i>Subsidies (regelingen)</i>					
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	10 765	7 563	0	- 533	7 030
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>					
UNESCO	4 400	4 166	0	- 155	4 011

	Stand ontwerp begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting
	2020 (1)	2020 (2)	Mutaties Miljoe- nennota 2020	Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020	2020 (4)=(2+3)
Diverse ondersteunende activiteiten	9 903	9 988	0	- 3 948	6 040
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	2 200	2 595	0	- 796	1 799
<i>Schuldverlichting</i>	59 930	53 190	0	0	53 190
Voorlichting op het terrein van Ontwikkelingssamenwerking	250	250	0	587	837
Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of 5.4 toerekeningen	1 088	- 87 821	162 338	- 63 042	11 475
Ontvangsten	72 915	62 415	0	- 2 163	60 252
5.20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	41 739	36 239	0	- 2 163	34 076
5.21 Ontvangsten OS	31 176	26 176	0	0	26 176
5.22 Koersverschillen OS	pm	pm	pm	0	pm
5.23 Diverse ontvangsten non-ODA	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het totale verplichtingenbudget voor artikel 5 neemt toe met EUR 295,5 miljoen. Deze verhoging van het verplichtingenbudget op beleidsartikel 5 is vrijwel geheel toe te schrijven aan de 15e middelenaanvulling van de African Development Fund (ADF) en de 7e kapitaalverhoging van de *African Development Bank* (AfDB). Beide entiteiten maken deel uit van de African Development Bank Group. Daarnaast neemt het verplichtingenbudget toe vanwege het committeren van verschillende COVID-activiteiten.

Uitgaven

Mutaties Miljoenennota

Artikelonderdeel 5.1 Multilaterale Samenwerking

Het Kabinet heeft EUR 150 miljoen extra vrijgemaakt voor de wereldwijde aanpak van COVID-19. Daarover bent u geïnformeerd met de Kabinetsreactie «Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19» ([Kamerstuk II 33 625, nr. 320](#)) en in de [begroting BHOS 2021](#). Uit dit steunpakket is

EUR 20 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 5.1 Multilaterale samenwerking. Het betreft de volgende onderdelen uit het steunpakket: *CCTR Catastrophe Containment and Relief Trust - IMF, PRGT Poverty Reduction and Growth Trust - IMF en TA Wereldbank en IMF (totaal EUR 20 miljoen).*

Met deze Tweede suppletoire begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

Artikelonderdeel 5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen

De mutatie van EUR 162,4 miljoen is het saldo van een aantal mutaties in 2020. Het betreft de daling van het ODA-budget (minus EUR 378 miljoen) en de generale compensatie voor de BNI-daling (EUR 350 miljoen), een kasschuif (EUR 40 miljoen), toevoeging en herverdeling van de extra EUR 150 miljoen vanwege de COVID-respons en verwerking van overprogrammering en vertragingen (EUR 152 miljoen). Zie voor de uitsplitsing in tabelvorm de beantwoording van de schriftelijke Kamervraag 158 op de BHOS begroting voor 2021 ([kamerstuk 35 570-XVII-8](#)).

Overige mutaties 2e suppletoire begroting 2020

Artikelonderdeel 5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen

Per saldo neemt het budget voor artikelonderdeel 5.4 (Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen) af met EUR 63 miljoen. Het positieve saldo voor 2020 bij Miljoenennota 2021 wordt toegevoegd aan de beleidsartikelen voor 2020. Daarnaast is er een meevaller ten gunste van het verdeelartikel door teruggaven van ODA-middelen door andere departementen. Vanwege een lager dan verwachte bezetting bij het COA is de raming van de ODA-toerekening van eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen aangepast. Deze meevaller ter grootte van EUR 28,4 miljoen wordt via de HGIS eindejaarsmarge opgevraagd in 2021. Met deze Tweede suppletoire begroting is het bedrag onder 'nog te verdelen' technisch tegengeboekt en op instrumentniveau verwerkt.

In de Eerste suppletoire begroting is een correctie aangekondigd van de EUR 10 mln voor 2021 vanwege het steunpakket ter bestrijding van de coronacrisis in ontwikkelingslanden. Deze correctie is uiteindelijk niet nodig.

Ontvangsten

Artikelonderdeel 5.2 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen

De door de G20 ingeroepen schuldenmoratorium (DSSI) leidt tot een tegenvaller op de inkomsten van de NIO-portefeuille. Doordat er in 2020 minder wordt afgelost en minder rente wordt ontvangen op de begrotingsleningen ontstaat een tegenvaller van EUR 2,2 miljoen.